

Assignatura:

ECONOMIA (I GESTIÓ) DE L'EMPRESA PÚBLICA

Curs	Cicle	quatrimestre	codi assignatura:
2003-2004	2n.	1er. (matí) i 2on (tarda)	22326 (ECO) ; 25071 (ADE)

Grup	Professors	horari
01 (matí)	Joaquim Vergés / Teresa Bosch	dimecres, 10:30 a 11:45 divendres, 9 a 10:15 + 10:30 a 11:45h
51 (tarda)	Teresa Bosch / Joaquim Vergés	dimecres, 17:55 a 19:10; + 19:20 a 20:35 divendres, 16:30 a 17:45

Descriptor de l'Assignatura:

El paper de les empreses públiques en els països industrialitzats i en els països en desenvolupament. Criteris d'eficiència. Externalitats. Objectius extraproductius.

PROGRAMA

RESUM TEMÀTIC

Es parteix de la base de que els trets diferencials bàsics de les empreses públiques envers les privades són: 1) que en tant que públiques el seu objectiu general de gestió no necessàriament hauria d'ésser la maximització dels beneficis; 2) que freqüentment són utilitzades pels poders polítics per a determinats objectius macroeconòmics o socials; 3) que en alguns casos importants la seva activitat genera externalitats positives; i 4) que les relacions 'titulars'/directius' de l'empresa són un tant especials.

Des d'aquesta perspectiva, l'assignatura aborda, per una banda, la qüestió de la definició de criteris de comportament o de gestió socialment òptims, segons sigui la situació de l'empresa envers els mercats, el tipus de bé o servei que subministri l'EP, i l'estat general de l'Economia. I, per altra banda, s'examina el funcionament de les EP a la pràctica: Les relacions entre els poders públics titulars de l'EP i la Direcció de la pròpia EP; i la qüestió de l'eficiència econòmica comparativa envers les empreses privades, segons es desprén dels estudis empírics.

En síntesi, es treballa en primer lloc el que s'anomena usualment *economia normativa* de l'empresa pública i la *Regulació*, i, en segon lloc, l'*economia positiva (=descriptiva)* de l'empresa pública; tot precedit de dos capítols de descripció empírica sobre les empreses públiques a les economies de mercat actuals.

PRE-REQUISITS

Es pressuposa, simplement, que l'alumna/e ha cursat abans les troncal de primer cicle. (La temàtica està especialment relacionada amb les assignatures de: *Economia de l'Empresa, Microeconomia i Macroeconomia*). A més, no es imprescindible però fora bo haver cursat abans: *Política Econòmica, Economia del Sector Públic I, I Direcció Estratègica i Política de Empresa o Estratègia d'Empresa*.

Avaluació

Opció a): 75 % de la nota, segons exàmen escrit final; 25 % de la nota segons avaluació continuada, basada principalment sobre el treball fet a les pràctiques de l'assignatura, les quals en part seran individuals i en part de grup.

Opció b): Exàmen final escrit (100 % de la nota). Aquest exàmen tindrà unes preguntes addicionals respecte de l'exàmen de l'opció 'a)'.

Calendari

Per a cada un dels temes, s'indica entre parèntesis [...] les sessions de classe que es dedicaran

TEMES:

[sessions]

Part: Descripció

1. TIPOLOGIA I IMPORTÀNCIA RELATIVA DE LES EMPRESES PÚBLIQUES (EP) [2]
  1. Característiques de les EP
  2. Les EP a Espanya
  3. Les EPs a d'altres països
  4. Conclusions: Sectors o activitats més típiques de les EP

2. CAUSES QUE EXPLIQUEN L'EXISTÈNCIA D'EP A LES ECONOMIES DE MERCAT [1]
  1. Als països "occidentals"
  2. Als països en vies de desenvolupament
  3. Principals causes que estan a l'origen de les EP existents .- Les 'noves' EP'

Part: Economia normativa:

3. TEORIA DE L'ÒPTIM SOCIAL PEL QUE FA AL CRITERI DE GESTIÓ DE LES EMPRESES (I) [5]
  1. Per a què una *Economia Normativa* sobre EP
  2. Rendiments, y costos mitjos i marginals: conceptes bàsics
  3. Dimensió de l'empresa i economies d'escala
  4. El criteri marginalista (aproximació d'equilibri parcial)
  5. La condició d'eficiència productiva, i els resultats de l'empresa
  6. El criteri d'optimalitat quan es donen economies d'escala

4. TEORIA DE L'ÒPTIM SOCIAL PEL QUE FA AL CRITERI DE GESTIÓ DE LES EMPRESES (II) [4]
  1. Condicions que defineixen un òptim de benestar social (el model clàssic de l'equilibri general).
  2. Aplicació de les condicions generals d'òptim a la gestió de les empreses.
  3. La "tesi clàssica" respecte al criteri marginalista de 'gestió òptima'.
  4. El criteri de gestió socialment òptima, en el cas de *monopoli natural*

5. APLICACIONS USUALS DE LA TEORIA MARGINALISTA DE LA 'GESTIÓ SOCIALMENT ÒPTIMA' [3]
1. Decisions òptimes en el curt termini : Quan l'empresa està mal dimensionada
  2. Indivisibilitats entre les unitats de producció i les de consum: (I) El "problema del pont"
  3. Indivisibilitats entre les unitats de producció i les de consum: (II) Volums de servei i preus òptims en el *transport públic*.
  4. Volums de servei i preus òptims en casos de bens amb demanda que presenta períodes punta ("peak load pricing").
6. EL CRITERI D'OPTIMALITAT, EN L'ECONOMIA 'IMPERFECTA' [3]
(*Adaptació del criteri de 'gestió socialment òptima' a les condicions habituals de les economies de mercat reals*)
1. Els mercats mai estan en equilibri ni són perfectament competitius ("second best")
  2. Passar a considerar la possibilitat de que el bé generi *externalitats* positives.
  3. Passar a considerar la resta de trets importants de les economies reals:

* Comerç exterior	* Sistema fiscal
* Desocupació (Atur) ,	* Intervencions directes del govern sobre les EP
* El cas d'EPs per a quines produccions no existeix pròpiament un mercat	
7. OBJECTIUS DE GESTIÓ PER A EP, EN TERMES DE VARIABLES EMPRESARIALS [3]
1. Les dificultats d'assenyalar objectius de gestió en termes marginalistes de preus i costos unitaris.
  2. Objectiu de gestió a fixar a EP que actuen en règim de *monopoli*
  3. Objectiu de gestió a fixar a EP que actuen en *mercats d'estructura competitiva*.
  4. Objectiu de gestió a fixar a EP que actuen en *competència monopolística*.

Part: Economia positiva

8. LES EP I ELS OBJECTIUS SOCIALS (O EXTRA-PRODUCTIUS) [4]
1. Objectius (u obligacions) socials de las EP.- EP i *Economia mixta*
  2. Les EP com instruments de Política Econòmica
  3. Comparació de les mesures directes (via EP), amb les mesures de Política Econòmica ortodoxes
  4. Les tesis més corrents sobre les avantatges comparatives de les EP, en tant que instruments de política econòmica o social.
  5. Les tesis desfavorables a utilitzar les EP com instruments de política econòmica o social.
  6. Obligacions de Servei
9. MODIFICACIÓ DELS CRITERIS DE 'GESTIÓ SOCIALMENT ÒPTIMA', EN EL CAS D'EP UTILITZADES PER A OBJECTIUS EXTRA-PRODUCTIUS [3]
1. L'enfocament tradicional : empresa amb objectius múltiples
  2. L'enfocament dels "costos d'intervenció"
  3. El cas de la fixació -a l'EP- d'un objectiu extra-productiu preferent al de l'eficiència.
  4. El cas d'EP subjectes a aplicar preus polítics.
  5. Components del dèficit d'una EP subjecta a preus fixats

10. FUNCIONAMENT I CONTROL DE LES EP [3]
1. El control de les EP: control governamental, control parlamentari, i d'altres.
  2. Relacions Directius de l'EP / Administració: el "management" observat a les EP
  3. Funcionament econòmic: resultats comptables que presenten les EP.
11. L'OPTIMITZACIÓ DE L'EFICIÈNCIA, A LA PRÀCTICA [3]
1. Elements de l'eficiència empresarial
  2. Empreses no gestionades pels seus propietaris: La Teoria de l'Agència.
  3. Aplicació de la TA a l'anàlisi del funcionament de les EPs
  4. La fixació d'objectius quantitius als agents públics; diferències envers l'E. privada.
  5. L'establiment de fórmules d'incentius per als gestors públics.
12. EFICIÈNCIA ECONÒMICA OBSERVADA [4]
1. Avaluació de l'eficiència productiva d'una EP: Alternatives; problemes metodològics
  2. Instruments analítics per a mesurar l'eficiència productiva de les empreses.
  3. Evidència empírica sobre eficiència absoluta.
  4. Evidència empírica sobre eficiència comparativa EP / empreses privades.
  5. hipòtesis explicatives per als casos de menor eficiència productiva
13. LA PRIVATITZACIÓ D'EPs [4]
1. Què s'enten correntment per privatitzar
  - 2 Objectius perseguits: Perquè privatitzen els governs ?
  3. Les privatitzacions a Espanya
  4. Una panoràmica internacional
  5. Resultats o conseqüències efectives; canvis observats en EP privatitzades

* * *

BIBLIOGRAFIA

part Descripció : * "Documents descriptius sobre les empreses públiques a Espanya i d'altres països"; publicacions d'edició interna . (obl.)

part Economia normativa:

- * VERGÉS, J. , "Economía Pública Industrial . (Economía normativa sobre empresa pública y regulación)" ; Texte disponible a la copisteria de la Facultat.- (obl., excepte apartats 9, 16, 17, 18 i 19, que són lectura complementària)
- * MOUGEOT, M., "Economie du Sector Publique" , pág. 1 a la 118 ; (compl.)
- * REES, R. , "Economía de la empresa pública" (compl.)

Part Economia positiva:

- * Col.lecció "Direcció i Gestió de l'Empresa Pública", publicacions d'edició interna, disponibles a la copisteria de la Facultat.- (obl.)
- * H. STRETTON / L. ORCHARD, "Public Goods, Public Enterprise, Public Choice", (compl.)
- * Lectures específiques per a determinats temes (compl.): s'assenyalaran a classe.

TUTORIES

Professors	horaris de tutories	despatx	telèfon
Vergés, J.	Dimecres. 12h a 2	B1-135	581 1210

	Divendres: 12h a 2/4 de 2		
Bosch, T.	Dimecres, 12h a 2/4 de 2 (1er. semestre) Dijous, 12h a 2/4 de 2 “ Dimecres, 10:30 a 12:30 (2n. semestre) Divendres, 16:30 a 17:30 “	B1-133	581 2261